

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . " 2.—
četrletna . . . " 1.—
Posamezna št. " 0-10

Št. 40.

V Ljubljani, dne 2. septembra 1910.

Leto V.

Kodanjski kongres.

Na mednarodnem kongresu v Kodanju na Danskem so se zbrali soc. demokrati cellega sveta skupaj, da se posvetujejo o napredku in gibanju soc. demokracije. Prišli so zastopniki iz Avstrije, Italije, Švice, Francoske, Nemčije, Anglije in iz drugih držav, celo iz Amerike; da preštejejo svoje vrste, svoje postopanje urede in določijo smer in enotna pota svojega političnega in gospodarskega dela. Socialna demokracija je brez dvoma silno narastla in pomenja moč, s katero mora človeška družba računati. Samo v Nemčiji ima 722.830 plačujočih članov in najmanj 22.000 uradnikov, ki ves ta aparat upravljajo. Toda ta obroč je začel pokati, enotnost v stranki zginja in organizacija leze narazen.

Na eni strani so privrženci Marksa, ki delajo na to, da se sedanje družabne razmere s silo in revolucijo raztrgajo; na drugi strani so pa takozvani revizionisti, ki pripadajo zmerni stranki in ki hočejo doseči zboljšanje razmer delavstva ne potem prevrata, ampak potem zakonov, potem postavodaje, potem reforme. Prvi so vedno v opoziciji proti vsaki vladi, glasujejo vedno proti proračunu in se navdušujejo za republikansko obliko držav. Drugi pa sodelujejo z drugimi strankami za reformo delavskih razmer in tudi glasujejo za proračun in vlado, tako da so večkrat v vladni večini.

Med njimi se pojavlja vedno prepir. Ta prepir je v Nemčiji, Italiji, Belgiji, Angliji, in ta prepir bo igral tudi veliko ulogo na kodanjskem kongresu. Temu prepiru se je pridružil še zadnji čas narodnostni spor, ki divja med Nemci in Čehi v Avstriji. Čehi hočejo imeti svojo samostalno politično in strokovno organizacijo, katero jim bo pa kodanjski kongres odrekel. Čehi bodo iz tega posledice izvajali in tako bo šla enotna organizacija rakom žvižgat. »Proletarci vseh dežel, združite se!« so lepe sanje socialne demokracije, a ostale so sanje.

Socialna demokracija boleha in hira, ker stoji na brezverskem temelju in bo tudi na tem shirala. Iz tega izvirajo vsi oni notranji prepiri in razdori, ki bodo socialno de-

mokracijo prej ali slej razbili. Kako socialni demokratje krščanstvo malo vpoštevajo in kako brezverska misel med socialistično mladino rase, kaže sledeče dejstvo.

Albin Länger je vprašal v Monakovem v nekem kurzu po najznamenitejših osebah v svetovni zgodovini. In kakšen odgovor je dobil: 25 se jih je izreklo za Marksa, 24 za Lassala, 19 za Bebla, 16 za Engelsa, drugi zopet za Napoleona; eden sam se je izrekel za Kristusa! To so sádovi socialistične vzgoje! Eno ostane pribito: Kapitalizem na papirju se lahko ubija, a v človeškem srcu ga more ubiti samo krščanska misel. In te med socialno demokracijo ni!

Tobačno delavstvo.

Ta ni možak, ta ni za rabo, kdor tujih videl ni ljudi! pravi slovenski pesnik. Tako smo rekli tudi mi iz tobačne tovarne in smo jo udarili k morju na Trsat. V Rožni dolini so nas pozdravljali tovariši in tovarišice iz okenj delavskih hiš in nam želeli »srečan put«. Hitro jo je puhal vlak čez kraška tla in nas postavil v Reki zopet na cesto. V pol uri smo že bili na Trsat, kjer smo nekoliko pomolili pri Materi božji in smo se podali k počitku. V nedeljo zjutraj je imel g. Franc Kerhne govor, v katerem nam je govoril, kako je vsa organizacija brezuspešna, ako jo ne preveva krščanska misel. Krščanski misli so postale vodene, liberalizem jih je okužil; treba je onega krščanstva, katero je nosil v svojem srcu sv. Frančišek Asiški, sv. Elizabeta Turinška. Kristus je svet preobrazil; takrat ni bilo nobenih delavskih organizacij, tudi ni bilo programov. Ena sama resnica: Kristus je za nas umrl, je vlila ljudstvu nov duh, novega življenja. Organizacija delavstva potrebuje silno veliko žrtev, truda, dela in tega nam bo vlila samo ona resnica: Kateri je za nas umrl. Po sveti maši smo si ogledali stare razvaline gradu Frankopanov, in uživali krasen razgled čez kvarnerski zaliv. Potem so šli nekateri s parnikom v Abacijo, drugi pa smo si najeli svoj parnik in smo napravili mal izlet po

morju. Vozili smo se mimo Abacije, Voloske, Lovrane in smo se vrnili mimo ruskih vojnihih ladij zopet v reško пристanišče. Na ladiji je bilo zelo živahno in veselo. Nekateri so občudovali morsko obal in morje, drugi pa smo prepevali ono staro slovensko pesem: »Barčica po morju plava, drevesa se priklanjajo, — Oj le naprej, oj le naprej, dokler je vetra kej!« Popoldan smo si ogledali mesto, o katerem pa ni dosti povedati. Zanimivo je le to, da ima mesto na zunaj popolnoma laško lice, a razumejo vsi hrvaško. Potujčeno mesto. Ja, denar, denar, za to človek vse proda, svojo vero, svojo čast, svojo materno govornico! Žalostno, ali resnično. Govori se pa vse povprek, mažarsko, laško, hrvaško, nemško kakor v Babilonu. Hitro nam je minil čas in treba je bilo zopet odriniti proti Ljubljani. Gotovo bo ostal ta izlet vsem v prijetnem spominu. Lepo hvalo vsem, ki so ta izlet aranžirali, posebno pa očetom frančiškanom na Trsat, gosp. posl. Gostinčarju, ki nam je izposloval vlak in južni železnici, ki nam je dala na razpolago čedne vozove!

V pokoj so šli sledeči člani »Podpornega društva tobačnih delavcev«: Čemažar Ivan, Bahar Valentin in Epich Marija.

J. S. Z.

Sava. V nedeljo dopoldne je imela savsko-jesenška skupina v »Delavskem domu« društveni shod, na katerega so došli skoro vsi člani savsko-jesenške skupine. Strokovno društvo na Savi in skupina na Javorniku sta bila zastopana po svojih predsednikih tov. Korošcu in tov. Glaviču. Shod je otvoril in spretno vodil predsednik savske skupine tov. Veber, poročal je na shodu načelnik J. S. Z., dr. Ivan Zajec.

Dr. Zajec ob splošnem zanimanju zborovalcev razpravlja o vprašanju epidemije azijske kolere, ki ravnokar razburja avstrijske mase. Kolera preti našim krajem iz krajev, ki so politično, gospodarsko in kulturno silno zanemarjeni, namreč iz južne Italije in iz Rusije preko naše sosede Ogrske. Vendar se nam ni bati kolere, ker obla-

Carska zločinstva.

(Dalje.)

»Ali se bode te mar protivili ukazu mo-gočne cesarice?« ga vpraša slepica. »Kakor zna bogato plačati, ako smo pokorni njene-mu povelju, nas lahko tudi vse uniči, ako se jej upiramo. Sicer pa nikar ne skrbite! Le pri slovesni obljudi, da bo Agripina saina s svojimi gospem poslusal, je privolila. Seve da pri tem niso mislile, da bodo pu-stili mene doma. Sicer sem jaz spremljala njeno petje s citro; pa bralka cesaričina, Epiharita, mi je naznanila, da je Agripine volja taka, da njena egipčanska sužnja, v godbi jako izurjena Trimalka, prevzame to delo.«

»Gorje,« kliče Avel, »gorje! Zgubljena je zame nevesta! Ponoč je zapregel njeno srce, in kdo ve, ako ni res, kar mi je pravil za-pravljivi pijanec Navtil v Lokustini krčmi? Odgovori mi, Lepida! Ali se je res pogovar-jala Aricija sinoči z nekim tujcem? Ali je res vzela darila od njega?«

»Kako ste vendar silni, Avel!« reče sle-pica. »Vi me skoro plašite in delate skrb. Res je, kar so vam povedali; toda le oprav-

ljiv jezik more kaj takega napačno razla-gati.«

Mladeniču stoje v očeh solze žalosti in jeze. »Rešiti jo moram iz onih krogov!« na-glo vzklikne. »Zdrava, Lepida! Moli zame in za Aricijo! Ali ti jo pripeljem nazaj ali ne boš čula več od mene.«

V vihnem nemiru zbeži iz hiše. Komaj stopi čez prag, naleti na Aleksandra.

»No, vendar sem te našel, moj mladi prijatelj!« reče starček. »Od rane jutranje ure že te iščem. Spoznal sem Aricijo, tvojo nevesto; sama nedolžnost jo je; gotovo je njeno srce zelo pripravno za sveto seme krščanske vere. Pa zastran tebe je, zaradi tebe samega nimam miru. Poklicana je na dvor mogočne Agripine; deva je privolila vsa ve-sela; mislila je na-te, nadeja se bogatega plačila. Jaz poznam to gospo bolje, poznam jo do dna srca. Eno trenutje velikosrčna, kakor je bila kedaj katera Rimljanka v sta-rem času, žrtvuje prvemu trenutju življenja in nedolžnost stoterih, ako velja nasiti ka-ko ničevno slast ali obvarovati lastno var-nost na vrhuncu moči, ki je večkrat v ne-varnosti. Ti bi imel odvrgniti Aricijo nevarne stopinje, to je bil moj namen, in zato sem prišel k tebi na vse zgodaj. V sili bi jo pri-

krili pri neki krščanski družini zunaj Ri-ma — in to bi se bilo gotovo naglo zgodilo — da bi se pozabilo na priprosto pevko.«

»Sedaj je prepozno,« strastno odvrne Avel. »Aricija je že šla; brž so se je pola-stili. A skušal bom, da ji bom blizu,« reče na-to. »Saj veš, častiti oče, da je Romul, na-čelnik cesarjevi straži, skriven spoznavalec naše vere in moj dober prijatelj. Pri posled-nji službi božji, ki smo jo praznovali v ti-hem poslopju, mi je zagotavljal, da bi mi rad storil kaj dobrega. Sedaj hočem sku-siti njegovo obljudo; hitel bom k njemu na tihem, naj me privede blizu do nje, kjer bi-va Aricija. Z Bogom, Aleksandros, blago-slovi me! Kdo ve, ako se še kdaj vidimo na zemlji?«

»Da je vendar celo najrazumnejša mla-dost tako brž podložna strasti!« govori sam pred seboj. »Njegova vroča kri bi ga znala po nedolžnem spraviti v nesrečo in obenem nežno deklico, ki si je hitro pridobila moje srce. Tudi jaz grem, da skusim priti k Ro-mulu in zadržujem mladeniča od nepre-mišljenega ravnanja. (Dalje.)

sti so vse preskrbele, da ostanejo iz Ogrskega zanešeni slučaji osamljeni. Nevarnejša je pa ena druga kolera, ki je izbruhnila na dan v državnem zboru in s epolotila one stranke v državnem zboru, ki nosi ime socialna demokracija. Kolera razpora in razdora je ime tej najnovejši socialno-demokratski morilki. Znano je namreč, da je med češkimi in nemškimi socialisti nastal razpor radi glasovanja v državnem zboru o podpori češkim šolam na Dunaju. Tu se je jasno izkazalo, da nemški socialisti praktično ne izvajajo svojega programa o narodnostni avtonomiji. Ti so glasovali kot en moč proti podpori češkim šolam in se postavili na stališče nemških šovinistov. Za nas je to dejstvo poučljivo. Pokazalo se je, da socialno-demokratska stranka ni organizem, ki bi bil imuniziran napram dnevnim vprašanjem, kakor je na primer narodnostno vprašanje. Pa še več se je izkazalo, da nemški socialisti vselej in povsod hočejo imeti komando in s svojim terorizmom zatirati vse nenemške socialistične frakcije. Seveda si češki socialisti tega ne dopusté dopasti in so se postavili v bran. Češki soc.-dem. poslanec Nemec pravi: Nemški sodrugi dokazujejo vsak dan, da se jim ne sme nikjer ničesar verjeti. Sklenejo z nami narodnostni program, čigar temelj naj bi bila narodnostna avtonomija. In če mi spravimo svoje organizacije na tem temelju v red, pravijo, da tega niso tako mislili. Nemški sodrugi so navajeni imeti za pravo samo to, kar je njim po volji in kar služi njihovim potrebam!

Tudi za slovensko delavstvo je važen ta spor in so važni znaki, vsled katerih se je začel ta spor. Nikdar ne bi smelo naše delavstvo zlezti pod komando nemških dunajskih Adlerjev in drugov, če hoče svobodno uravnavati svoje potrebe. Zato je in ostane za slovensko delavstvo edina primerna organizacija Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Da bi izbrisali socialisti vtis, ki ga napravljajo v javnosti ta razpor, prireajo shode proti draginji in rohné proti vsem mogočim krivcem draginje, le ne proti resničnim krivcem. Znano je, da so bile slabe letine in da so to nečuvstvo izrabili razni špekulanti in oderuhi.

Dokaz: 1. aprila 1910. je veljal 1 kg moke 45 h, žemlja je tehtala 30 gramov. 20. junija je veljal 1 kg moke 30—35 h, žemlja je tehtala zopet 30 gramov. Plačali pa smo žemljo ravno tako 4 vinarje.

1 kg moke dá 1260 gramov kruha, ali 42 žemelj, ki vržejo peku 1 K 68 h, torej je zaslužil pek pri 1 kg moke, za katero je plačal 30—35 h, eno krono 33—38 h. Vsakdo pa vé, da kmet ne prodaja ne moke, ne žemelj, marveč žito, in naš kmet še žita ne in vendar bodo trdili in trdijo, da je draginje vzrok kmet. Špekulanti in oderuhi so, ki delajo draginjo, pod katero trpi naš kmet ravno tako kot delavec. Zato pa, kmet in delavec, skupno v boj proti povzročitelju draginje! Glede draginje mesa pride govornik do sličnih zaključkov. Kocem govora se dr. Zajec popeča še z zelenimi nasprotniki delavstva: narodnimi socialisti in liberalnimi učitelji. Narodni delavci ne zaslužijo resne besede, ker ne vedó ali so delavci ali frakarji; liberalni učitelji pa naj vedó, da ne bodo oni odločevali, kaka bodi šola delavske mladine. Očetje in matere so gospodarji vzgoje svojih otrok in slovenski očetje in matere so neštevilnokrat dejansko pokazali, da hočejo samo eno vzgojo — krščansko!

K sklepu pozivlja govornik k živahnemu delu za združevanje v J. S. Z. Zborovalci so govorniku gromovito odobraval. — Weber razkrinka socialno-demokratske laži, Čebulj pa zavrne socialistične napade na strokovno društvo. Nato je bil shod zaključen.

Prometna zveza.

Blagoslovitev nove zastave »Prometne zveze«. Dne 18. avgusta se je blagoslovila v Jedlesee krasna zastava naše »Zveze«. Botrica zastavi je hči bivšega železniškega ministra gđčna. Irma pl. Wittek. Zastava je krasna in zelo dragocena. Dolga je 180 cm in široka 120 cm. Na eni strani je iz težkega srebra železničarsko kolo s perutmi in krono. Gori je napis »Verkehrsbund«, spodaj pa »Jedlessee«. Na sprednji strani pa je genij z bakljo in križem. Krasen trak je zastavi darovlaa gori omenjena kumica. K slavnosti so poslale mnoge podružnice in skupine svoje zastopnike ali pa vsaj pozdrave. Brzo-

javen pozdrav je poslala tudi Ljubljana. Tovarišem v Jedlesee pa želimo, da bi še v naprej tako proapgirali našo misel med železničarji in želi še mnogo takih uspehov.

Govor zastopnika osrednjega odbora »Prometne zveze« g. Langenderja na izvanrednem občnem zboru skupine Ljubljana dne 13. avgusta.

(Dalje.)

Pravno varstvo.

O brezprimernem pomenu pravovarstva pa je govoril že tudi gospod državni poslanec Gostinčar, (št. 38 »Naše Moči«), imam torej le še dodati, da se osrednji odbor ne straši nobenih stroškov, če je pomoč mogoča. Le v slučajih, ko se zna že naprej, da je tožba toliko kot izgubljena, se mora odreči, ker »Prometna zveza« bi z izgubljenimi tožbami na ugledu izgubila in si neopravičeno stroške nakopala, dočim ji je za podporo denar prepotreben. Vsak slučaj, če se zaprosi pravovarstvo, pa se vestno prouči, ali je uspešno ali ne s tožbo nastopiti. Kdor ne bi bil uslišan, bodi uverjen, da se mu ni zgodila krivica, ampak, da je dobil strokovnjaški svet.

Dolžnosti vodstva in članov.

Da »Prometna zveza« zamore blagonosno delovati, je treba pravičnosti, odkritosrčnosti in poštenosti. Pri vsaki organizaciji je pogoj, da imajo član i zaupanje v vodstvo, vodstvo pa je dolžno napram članom odkrito in pravično postopati. »Prometna zveza« presodi vsako še tako neznatno pritožbo ali željo svojih članov ali je opravičena ali ne in po vseh nji na razpolago stoječih močeh ukrene, kar je mogoče, da se krivice odstranijo in članom služba in življenje olajšata. Seveda se stavijo na Zvezo tudi zahteve, ki niso ne samo neopravičene, ampak tudi včasih nesmiselne. Čestokrat se prigodijo pritožbe, n. pr., da je kapa prenizka ali previsoka; to vendar ne spada med iste točke Zvezinega stremjenja, ki so in morajo biti namenjene za gmotni dobrobit članov. Bodisi kapa taka ali taka, samo da nositelju in njegovi družini ni treba nadloge trpeti. Prometna zveza tudi ne more takih brezsmiselnih zahtev zastopati, če si noče zapraviti ugleda, ki ga sedaj pri vseh merodjanih oblastih in osebah uživa, ker če zapravi svoj ugled, izgubi obenem tudi vso svojo veljavo, svoj vpliv in pomen. V čast si pa šteje Prometna zveza svojo že v mnogih slučajih jako uspešno postopanje. Slučaji so na razpolago, ko se je Prometna zveza zavzela za delavce in tudi dosegla, kar je zahtevala. Bilo je v neki postaji, koder se je mnogo premoga razložilo. To delo je bilo delavcem v akord dano in ti trpini so morali v nekaterih mescih prav po nečloveško garati, da so zaslužili 100 do 140 kron. Prišli pa so zopet časi, ko ni bilo nič dela in delavci so zaslužili na mesec po 40 do 50 K. Dasiravno izmed teh trpinov ni bilo veliko članov Prometne zveze, vendar se je ta zavzela za nje, da so dosegli stalno plačo po 3 K na dan. Sedaj še le izprevidijo vrednost Prometne zveze in ji zaupajo. Prometna zveza se tudi trudi, da se napravijo za prožne delavce prenosljivi šotori, ki bi se ob progi vedno tam postavili, koder delavci delajo. Če se pomisli, da prožnega delavca utegne vsaki hip pri delu nevihta doleteti, da nima kam zbežati opd streho, umljivo je, kolikega pomena bi bili taki šotori, ki so pri nekaterih sekcijah c. kr. državnih železnic že vpeljeni. To vendar ni pretirana zahteva, da se ubogega delavca, ki mora celi dan premočen s krampom delati, toliko za človeka smatra, da vsaj med opoldanskim premorom zamore svoje borno kosilo pod streho zavžiti. Prometna zveza ne bo odnehala od te zahteve in je upati tudi kmalu uspeha, ker taki šotori, kakor so pri državnih železnicah, ne stanejo veliko, vendar pa dosežejo namen. K šotoru spada tudi nekako ognjišče, da si delavci lahko hrano pogrejejo. Prometni zvezi se imajo tudi nekatere kategorije zahvaliti, da dobivajo doklade za nočne službe.

Po Prometni zvezi se je tudi doseglo za vratarje nekaterih kolodvorov na Dunaju, da dobijo njihovi službi primerno uniformo. In še več; ker niso bili dotični definitivni vratarji ampak le navadni dninarji, se jim ni mogla dati uniforma enaka kakor imenovanim vratarjem. Iz te zagate si je uprava dotične železnice pomagala na ta hvalevredni način, da je te vratarje - pomagače nastavila za definitivne vratarje. Torej dvojen uspeh.

S prtljagonosci se je na nekem dunajskem kolodvoru prav po nečloveško postopalo. Njih zaslužek je obstojal edinole iz vinarjev, ki so jih zaslužili od potujočega občinstva, dasiravno se jih je — če je bilo le mogoče in potreba tudi za delo pri nakladanju in izkladanju brzovoznega blaga in prtljage porabljal. Tudi za te trpine se je Prometna zveza zavzela, da so dosegli stalno dnevno in so postali tudi člani bolniške blagajne.

Snažilce vozov se je pa sploh smatralo za najzadnja bitja v človeški družbi, dasiravno ti reveži ravno tako spadajo k onemu aparatu, ki pripravlja in spravlja za nenasitne akcionarje mastne tantijeme. Tudi tukaj je trebalo vmes poseči in doseglo se je, da se je tem trpinom služben čas skrajšal in plača primerno delu izboljšala.

Pri nekaterih železnicah je že vpeljano in kjer pa še ni, se mora doseči, da se delavcem plača avtomatično zviša in to za toliko, da bode revež tudi kaj imel od tega, ne pa za borih 5 ali 10 vinarjev na dan. To že zahtevajo draginjske razmere, ki postajajo čedalje bolj in bolj neznosne. Avtomatično povšanje plač pomeni toliko, da delavec po preteku toliko in toliko službenega časa, toliko in toliko več dobi in v gotovem času tudi določeno najvišjo plačo gotovo doseže — seveda če je službo vedno vestno opravljal. Tudi v tem oziru se pogaja Prometna zveza in razvidno je iz teh odlomkov njene delovanja, da ona ne drži nikoli rok skrižem in se trudi največ za trpeči delavski stan.

Kako delajo pa nasprotni nam socialni demokrati za svoje zaslepljene privrčence, osvetlujeta izmed brezštevilnih žalostnih slučajev sledeča dva, ker vseh navesti nedostaja časa. Sprevodnik Stipula v Preravu je imel nalog nekega blaznega v norišnico Olo muc prepeljati. Med potjo je blazni človek Stipulo ustrelil. Vdovi je pripadala renta za nezgodo, toda njena opravičena zahteva je bila odbita. Žena se je obrnila na soc. demokracijo, katere zvest pristaš je bil rajni, a glej — jih; njena prošnja ni bila uslišana, češ, z ženo nima organizacija nič opraviti. Vsa obupana — ker so jo ti človekoljubni zapeljivci tako neusmiljeno od sebe pahnili, obrnila se je na Prometno zvezo in ta ji je v najkrajšem času pripomogla do njene pravice, dasi je bil nesrečni njen mož zagrizen naš nasprotnik. V Solnogradu je bil nad vse rdeč sodrug Anglberger radi nekega službenega prestopka na tri mesece ječe obsojen. Obsodba v ječo pa vsebuje tudi pogoj, da se dotičnik od službe odslovi. Njegovi rdeči bratci so ga pustili na cedilu in mož bi bil na cesto vržen in izročen z vso svojo družino lakoti. Tedaj pa se je spomnil Prometne zveze in zaprosil pomoči. Zveza tega svojega nasprotnika ni pahnila od sebe, ampak posegla je po skrajnem sredstvu, da ga reši. Poslala se je milostna prošnja na Njega Veličanstvo. Kazen treh mesecev ječe se je znižala na osem dni zopora in mož je danes še v službi ampak soc. demokrat ni in ne bode več. Izšolalo ga je.

(Konec prihodnjič.)

Med brati in sestrami.

Izlet na Šmarno goro. V nedeljo, dne 4. t. m. priredi delavstvo iz Jesenic izlet na Šmarno goro, kjer bo dopoldne sv. maša. Popoldne ob pol 4. uri pa priredi »Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani« javen društven shod v št. Vidu pri Čebavu, kamor so povabljeni člani in pristaši kršč.-socialne delavske organizacije.

Iz Medvod. Kakor se čuje, pri bolniški blagajni v medvodski papirnici ni vse v pravem redu. Predsednik je seveda g. ravnatelj, ki se pa menda malo briga za to stvar. Knjigovodja je bil g. Herman in vodil je tudi bolniško blagajno. Pred nekaj časom se je opazilo, da ni ključev in je baje odpiral blagajno ključavničar. Herman je pa izginil, zapustivši po gostilnah več sorodstva. Ko je delavstvo od strani zaslutilo, da preti bolniški blagajni morebitno poneverjenje, je opozorilo g. predsednika, da naj se pregleda, če je vse v redu. Predsednik je določil pregled za dotični popoldan ob 5. uri. Popoldan pa sporoči, da naj se počaka do ponedeljka ali torka, tedaj pa bode sklical ves odbor. Minula sta dva, trije dnevi in danes še tudi nič ne vemo, kje da smo. Tudi se na te račune delavstvo malo spozna, ker je vse nemško, Torej bi bilo prav, ako poseže vmes

okrajno glavarstvo in pregleda račune vsaj za tri leta nazaj. Predsednik je sam izjavil, da ni vse v redu in da nekaj manjka. Hermanu se je svojedobno vzela iz rok tovarniška blagajna (zakaj?), bolniška pa ne. Torej zadene odgovornost tovarniško vodstvo. — Ta zadeva nam zopet kaže, kako potrebna je delavska organizacija, ki vodi in kontrolira delavske zadeve. Delavci sami bi se morali zavzeti za to, da se vrše redno odborove seje in da nadzorstvo vrši svojo dolžnost. Brez tega delajo razni direktorji po svoji glavi in se ne brigajo za po zakonu izvoljene odbore.

Vun z našimi pravicami!

Jesenice. Ostanek jeseniškega liberalizma bljuva žveplo po »Gorenjcu« in »Narodu« zoper gerenta. Na čelu tega ostanka je šprican občinski tajnik. Čvekajo o vzornem gospodarstvu. Ni jim po volji predor pod kolodvorom, nam tudi ne. Vodovod ni za vso občino; to tudi nam ni po volji. Ali je gospod gerent tega kriv? Krivi so liberalni voditelji. Kje ste bili takrat, ko se je zidala smrhljiva luknja. Na čelu je bil liberalni občinski odbor in znani dopisnik »Gorenjca« in »Naroda« pa občinski tajnik. Kdo je tega kriv, da ni vodovoda za celo občino? Jeseniški liberalci bi lahko vodovod delali, pa so vodo prodali železnici. Ali je gerent zapravil potok Ribjek? Ali ga niste liberalci? Gerent mora pa zdaj po vsi Mirci iskati studencev za novi vodovod. Kdo je šolsko vprašanje zafural, mar ne vodstvo jeseniškega liberalizma? Gerent je pa prosjačil okoli višjih oblasti za zafurano šolo, ko je dobil zagotovilo, da se bode dobila osemrazrednica, če se bode zidala med Jesenicami in Savo. Ko je bila komisija za prostor, je bila tovarna pri volji dati prostor. Znana liberalna voditelja sta hujskala ljudi, da so bili zoepr gerenta ter mu rekli izdajavec. Delali so tudi drugi možje, posebno naš častiti gospod župnik. Zopet so bili liberalci na delu, posebno se je odlikoval Šraj za hujskanje, da mora šola biti na Jesenicah. Nam se dozdeva, da je Šraju le za gostilno, ne za šolo. Tako je vzorno liberalno gospodarstvo, da bomo delavci težko dobili osemrazredno šolo. Ako jo dobimo, jo dobimo po zaslugah Slovenske Ljudske Stranke in mož, ki ji pripadajo, Slovenska Ljudska Stranka dela na Jesenicah, liberalci pa podirajo, ako sami ne morejo, se zvežejo pa z nemčurji. To nam kaže šolska zgodovina, ker tovarna ne dá sedaj prostora. Ostanku jeseniškega liberalizma ni seveda po volji gerent, ki dela za blagor občine. Ko so bili pa liberalci gospodarji občine, so pa delali v blagor železnice, kadar se je pa šlo za blagor občanov, so pa zvonili. Za Savo je gerent toliko storil, da imamo vodo in dobra pota. Kar je on gerent, že tretje leto popravlja pota. Liberalci so pa za Savo to storili, ko je prišel na dnevni red okoli leta 1900 pri občinski seji predlog, da se mora šola zidati, da so rekli: »Savčani naj jo sami zidajo«. Čez savška pota so se pa pritožili na deželni odbor. No, pa gerent tudi za tiste dela, ki se pritožujejo na Jesenicah. Pod liberalnim gospodarstvom so bila taka pota, da smo po blatu in vodi hodili. Gerent je vse to popravil. Za časa liberalnega gospodarstva so bile občinske doklade po 100 odstotkov, za časa gerentstva so pa po 50 odstotkov. Posebno imenitni pa so bili dohodki klavnice in čezpolicijske ure tisti čas, ko je vladal znani dopisnik »Gorenjca« in »Naroda«. Očitajo gerentu v umazanem »Gorenjcu«, da bode šel na počitnice v Kranjskogoro za pet dni zaradi glavarja. Vsi pametni ljudje na Jesenicah vedo, da je bil gerent žrtev liberalnih svinjarij na Jesenicah. Mi to dobro vemo, da je on preveč strog. Odobravamo pa, da je nastopil zoper vlačuge in plese. Zaradi tega je prišel v razpor z glavarstvom. To je čast zanj, ker je dobil pet dni zapora, ker skrbi za red v občini, pa ne kot liberalci, da so podpirali svinjarije. No, pa zdaj še ni bil na počitnicah v Kranjskigori.

Nahujskali so tudi liberalci v zvezi z nemčurji, na čelu dopisnik »Gorenjca«, enega ničvrednega človeka na Jesenicah zoper gerenta, da je tožil gerenta. To bode v kratkem sodnijska obravnava pokazala, koliko je bil gerent kriv. Ta človek, ki ga liberalci podpirajo, je bil iz tovarne izgnan, ker je pisal čez delavce lažnjiva pisma na ravnateljstvo. Jeseniški voditelji liberalizma so delali zoper ljudstvo, ko so vladali in zdaj pa hujskajo lumpe zoper tiste, ki delajo za blagor ljudstva. Boj na vsi črti zoper liberalizem! Delavci, v boj zoper škodljivce ljudstva!

Okno v svet.

Ljubljanski občinski svet razpuščen. V torek zvečer je ljubljanski občinski svet iznova izvolil Hribarja za župana z 22 glasovi. Hribar je izjavil, da volitev vsprejme, ako ga potrdi cesar. S tem je bila naprej zapečaten usoda občinskega sveta. V sredo je deželna vlada istega razpustila. — Volitev župana je bila v tem značilna, ker je manjkalo sedem odbornikov — po večini uradnikov.

Socialno-demokratski kongres. Te dni se pere v Kodanju na mednarodnem socialno-demokratskem kongresu umazano rdeče perilo. V laseh so si rdeči bratci radi Čehov, ki so hudo zamerili Nemcem, da so glasovali proti Komenskega šolam. Vsi sociji, razun Čehov in Fincev, so sprejeli ostro resolucijo proti Čehom, kot bi bili oni krivi cele stvari. Čehi so že pripravljeni, da zapuste Kodanj, ker se jim godi očitna krivica. Iz tega razvidimo, da Slovani nimamo nič iskati v nemškutarski socialni demokraciji. To je ena stvar, ki teži rdečkarje. Druga je razpad stranke na Ogrskem. Tam menda nobena »žavba« nič več ne pomaga in bo šlo vse skupaj v »luft«. Največjo preglavico pa imajo z badenskimi rdečkarji, ki so glasovali za proračun. Že v naprej se je bil hud boj med badenskimi in drugimi socialisti po časopisju. Sedaj pa bodo Badence izključili iz stranke, če sami preje ne izstopijo. Tako izgleda sedaj v rdečem taboru. Kaj bi še-le bilo, če bi ta »država« še bolj narastla! Oj, ti ubogo bratstvo, enakost in svoboda!

Odvrnjena nesreča. V Moravski Ostravi je bilo pretečeni teden v nekem rovu 300 ljudi v grozni nevarnosti. Nekdo je hotel zažgati deske, s katerimi je obit rov, da bi tako povzročil eksplozijo plinov in jamski požar. K srečju je papir, katerega je podtaknil, ugasnil in se deske niso vžgale. Hudo delca niso dobili.

Liberalno-prostozidarska banda postaja čimdalje predrznejša. Sedaj katolikom že po cerkvah ne dá miru. Tako so pretečeno nedeljo pred cerkvijo sv. Štefana na Dunaju demonstrirali med službo božjo. Nadlegovali so ljudi, ki so šli v cerkev, z znanimi spisi »Proč od Rima«. Straža se je čutila preslabo, razpodi nemške falote. Zapeli so tik pred cerkvenimi vratmi med mašo neko proždrišsko pesem. — V Rimu pa je neki menih-odpadnik v cerkvi sv. Petra med popoldansko službo božjo vstrelil trikrat iz revolverja v zrak. Hotel je s tem opozoriti merodajne kroge na svojo osebo. Tako se pojavlja proticerkveno gibanje v čimdalje bolj predrzni obliki. Oblasti pa, ki varujejo z najstrožjo natančnostjo vsako najbrezpomembnejšo sekto, nimajo poguma, ali pa nočejo varovati katoličanov. Obžalovati je pri tem osobito, da je med sovražniki svete Cerkve tudi toliko zapeljanih delavcev. Ti pač ne vedo, kaj delajo.

Dve veliki stavki. V Bilbao stavka na tisoče rudarjev tamošnjih rudokopov. Položaj je vedno slabši, ker noče niti delavstvo, niti lastniki odstopiti od zahtev. Radi tega je sklenila zveza rudarjev proklamirati generalno stavko. Ker so razmere na Španskem že itak napete, se je bati hudih spopadov. — V newyorškem predmestju City je izbruhnila generalna stavka uslužbencev električne železnice. Situacija je postala vsled tega silno opasna. Delavci so razdrli

ves tir električne železnice in tako preprečili vsak promet. En električni voz so pognali z dinamitom v zrak. Med občinstvom in stavkujočimi delavci je prišlo do ponovnih spopadov. Več delavcev je smrtnonevarno ranjenih.

Dobiček kapitalistov. »Več ko eden ima več dobič«, to je že star, pa resničen pregovor, kar nam dokazuje dobiček, ki so ga imeli industrijci minulo leto. Obstoja je brez železnic 661 delniških družb. Te so razdelile nad 208 milijonov kron čistega dobička. Seveda niso dotičniki, ki ki so ta denar v žep vtaknili, nič delali. Če bi pa delovodstvo zahtevalo zato, da jim znaša denar, zboljšanje razmer, bi pa takoj tožili, da jim gre »slabo«. Ja kšeft je kšeft in v tem so si vsi enaki. Vsi tišče žepe zaprte, da si lažje polnijo trebušček, in da nič ne uide delavcu, »nikoli sitemu«. Živeli 208 milijonski reveži!

KOLERA.

Kolera sedaj poizkuša iz raznih krajev prodreti tudi k nam. Tako sta se pripetila dva slučaja na Dunaju. Praga, Budimpešta, Požun in še nekateri drugi kraji so v nevarnosti. Vendar pa dosedaj nikjer ni nastopila nevarno. Zdravstvene razmere s opač veliko boljše, vsled tega tudi »kolera« brez »posa« ne more naprej. Treba je pa vsekako previdnosti. Posebno se je varovati alkohola in slabe vode.

Veseli je revež

Brez zlatá — če

mu želod'c krepčá!

Želodčni likér „FLORIAN“ ne slabi in ne omami, ampak daje moč in veselje do dela!

Ljudska kakovost liter K 2.40.

Kabinetna kakovost " " 4.80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

A. ŽIBERT
* LJUBLJANA *
PREŠERNOVA ULICA
PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVLJEV
DOMAČEGA IZDELKA.

Zagrebska tovarna tvrdke Henrik Francka sinovi.

v vsakem oziru novodobno urejena,

izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju gajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

Tovarniška znamka.

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledam edino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak veliki promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda, stranka je zadovoljna ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (gvanfnega) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali prosto blagovnilne se poslužiti trdke

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva (Špitalska) ulica 5, to je glavna trgovina. Podružnice trdke so: Pri Škofu, Pogačarjev trg (Sadni trg) v veliki mestni hiši Pri Miklavžu, Medena

ulica

V vseh teh trgovinah se bode te preprčali v veliki zalogi blaga vseh vrst v nizkih cenah in prijazni postrežbi

Pazite natančno na imenovane trdke!

Na deželo se pošiljajo vzorci poštnine prosto

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih cipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravati i. t. d. Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb. - Primerna darila za godove in druge prilike -

Priporoča se z velespoštovanjem

FR. MERSOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri češniku)
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izdelanih oblek za gospode, dečke in otroke

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.	nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic 2 kroni 50 vin.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni.	Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.	Ribje olje, steklenica 1 krono.
Kapljice proti zobobolu, steklenica 20 vin.	Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oči, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Mazilo zoper pege, lonček 1 K.	Tinktura za želodec, odvajalno, krepljivo in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Obliž za kurja ocesa, bradavice in trdo kožo, mala škatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.	Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Odvajalne kroglice, škatljica 80 vin.	Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju stekl. 1 K.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju	Železnato vino, steklenica 2 kroni 50 vin., in 4 krono 80 vin.
	Železnate kroglice, proti bledeci (Bleichsucht) mala škatljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. SMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KMETSKA POSOJILNICA« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot: izdelanih oblek domačega izdelka, velika izbira klobukov in čepic, vseh velikosti obuvala, perila, ovratnic, kovečkov za izseljence, srebrnih ur in veržic in vseh galanterijskih predmetov priporočam

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Denarni promet v l. 1908 čez 72 milijonov K.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Stanje vlog čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure 4 1/2 0 brez kaknega odbitka, tako da prejme vložnik zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4 1/2 0 od vsakih 100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpred. Odborniki: Anton Belec, posest. podj. in trg. v St. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl. Anton Kobi, posest. in trg. Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posest. in blag. »Ljudske posojil.«, Ivan Pollak ml., tov., Karol Pollak, tov. in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 1/2 %, to je: daje za 200 kron 9 kron 30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik, podpredsednik.

Ivan Jax in sin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo ::

voznih koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

